שבת פרשת במדבר ערב שבועות תשע"ב

THE PRAYERS RECITED BEFORE תקיעת שופר-SEPHARAD

The link between קריאת התורה on אקידת יצחק, i.e. עקידת יצחק, and תקיעת שופר is brought home by the custom among Sephardim to recite the פיום: פיום , it is the time for the gates of favor to open, before תקיעת שופר. The website: הזמנה לפיום, piyut.org.il, introduces the עת שערי רצון להפתח: פיום as follows:

פיום העקידה עת שערי רצון הוא הפיום המרכזי של תפילות ראש השנה בעדות המזרח, והוא מושר לפני סדר התקיעות שבין שחרית למוסף. מחבר הפיום, ר' יהודה בן שמואל עבאם, אורג במלאכת מחשבת יפהפיה את שלל המדרשים שנכתבו סביב סיפור העקידה, מדרשים שבאו למלא את השתיקה והצמצום של סיפור מעשה העקידה בתורה.

Translation: The Akeida Piyut entitled: Eis Sha'Arei Ratzon is the central Piyut within the prayers of Rosh Hashonah among Sephardim. It is sung before the set of Shofar sounds that are issued between Tefilas Shacharis and Tefilas Mussaf. The author of the Piyyut, Rabbi Yehudah son of Shmuel Abbas, weaves into his beautiful composition, a wealth of information drawn from Midrashim that were written concerning the Akeida; Midrashim that were meant to provide details about the Akeida not revealed by the Torah.

| מדרשים רבים נכתבו על מחשבותיהם ותחושותיהם של גיבורי העקידה אותם באמנות רבה בתוך פיוטו. כך למשל הוא נותן בשירו מקום

מרכזי לשרה, שבסיפור העקידה שבתורה כלל לא מופיעה. הוא שוזר בשיר שיחה בין אברהם לשרה ושם בפי יצחק דברי פרידה אחרונים מאמו, בעת שהוא מבקש מאביו שיקח עמו את הנשאר מאפרו לשרה.

Translation: Many Midrashim were composed describing the thoughts and emotions of the heroes of the Akeida story: Avrohom, Yitzchok and Sarah. The author of this Piyyut draws elements from the Midrashim that picture those heroes as demonstrating great faith. For example, he provides a central role for Sarah in his Piyyut despite the fact that she is absent from the Torah's rendition of the story. The author further integrates conversations that may have been exchanged between Avrohom and Sarah and he suggests what may have been the final words that Yitzchok wished to share with his mother; i.e. he asks his father to gather the ashes of his remains and to deliver them to his mother.

גם בפזמון החוזר – עוֹמֵד וְהַגָּעְקְד וְהַמִּזְבֵּחַ, מכנים המשורר גיבור נוסף למעשה העקידה – את המזבח, שכמו משמש עדות אלמת למעשה שהתרחש על ההר. מהשעה שבה מגיעים אברהם ויצחק להר המוריה, מתרבים תיאורי הצער וההתרגשות המתח גוברים עד לבתים האחרונים, שם גם מלאכי השמים בוכים ומבקשים רחמים מהקב״ה, ש״ברגע האחרון״ מורה לאברהם לא להעלות את בנו לעולה. המשורר, שפתח את שירו בשַׁעֲרֵי רְצוֹן, חותם את השיר בשַׁעֲרֵי בַּחַמִים ובקריאה לקב״ה לגאול ולהושיע את עמו: וֶאֶמֹר לְצִיּוֹן בָּא זְמַן הַיְשׁוּעָה יִנּוֹן ' וְאֵלִיָּה אֲנִי שׁוֹלַה – משפט שקהל המתפללים חוזר ושר אותו אחרי החזן, בעוצמת רגשות ובתחנונים.

^{.1.} תהלים פרק עב׳, יז׳ –יהי שמו לעולם לפני שמש ינון שמו ויתברכו בו כל גוים יאשרוהו:

Translation: May his name endure for ever before the sun; Yinon is his name. May all nations be blessed in him and rejoice with him.

Translation: In addition, within the refrain he composed-the binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar- the author adds an additional hero to the Akeida incident-the altar. The altar is presented as serving as the silent witness to what transpired on the mountain. Beginning with his description of the moment when Avrohom and Yitzchok arrive at Mount Moriah, the author illustrates the pain and the emotions felt by those two and closes with an emotional high point in his last paragraphs. There we learn that even the angels in heaven began to cry and to plead with G-d that He demonstrate compassion. At the last moment G-d instructs Avrohom not to sacrifice his son as a burnt offering. The author who opens his poem with the words: with gates of favor, closes his poem with the words: with gates of compassion and with a call to G-d to redeem and rescue His people: Say to Zion the time for redemption has arrived. I am sending Yinon and Eliyahu- a sentence which the congregation repeats and sings with intense emotion and supplication after the prayer leader has recited it.

ר׳ יהודה עצמו איבד את בנו לאחר שהלה התאסלם. ואולי צערו של האב משוקע בתוך הפיומ, הרווי כאב.

Translation: Rabbi Yehuda, the author of the Piyyut, lost his son when his son converted to Islam. Perhaps the words of the Piyyut reflect the sorrow of the author who himself was overcome by painful emotions.

The פיום:

On a mountain from which in you will see glory shining;

The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar.

אָמַר לְשָּׂרָה בִּי חֲמוּבֵדְ יִצְּחָק צָּבָל וְלֹא לָמַד עְבוֹדַת שַׁחַק אֵלֵדְ וְאוֹרֵהוּ אֲשֶׁר לוֹ אֵ–ל חָק אָלֵדְ וְאוֹרֵהוּ אֲשֶׁר לוֹ אֵ–ל חָק עָנָה יְהִי לִבָּדְ בְּאֵ–ל בּוֹמֵח עִנְה יְהִי לִבָּדְ בְּאֵ–ל בּוֹמֵח

Avrohom said to Sarah: Your beloved Yitzchok Has grown up but has not studied how to serve G-d;

Let me take him and teach him the laws that G-d wishes him to follow;

She responded: Go my master but do not travel too far.

Avrohom answered: allow your heart to trust in G-d;

The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar.

שָׁחַר וְהִשְּׁבִּים לַחֲלֹךְ בַּבּּקֶר וּשְׁנֵי נְעָרִיו מִפְּתִי הַשֶּׁקֶר עת שַׁעָרֵי רָצוֹן לְהַפְּתֵחַ יוֹם אֶהְיֶה כַפַּי לְאֵ–ל שׁוֹמֵח אָנָא זְכֹר נָא לִי בְּיוֹם הוֹכֵחַ עוֹקֵר וִהַנָּעָקָר וִהַפִּוֹבֵּח

Now is the time that the gates of favor for the Jewish People should open;

A day on which I spread my palms to G-d in prayer;

Please G-d, remember in my favor on this day of admonition

The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar.

בָּאַחֲרִית נָפָּה בְּסוֹף הַעְשְּׂרָה הַבֵּן אֲשֶׁר נוֹלַד לְךְ מִשְּׂרָה אָם נַפְשְׁךְ בוֹ עַד מְאֹד נִקְשְּׁרָה עַל הַר אֲשֶׁר כָּבוֹד לְךְ זוֹרֵחַ עַל הַר אֲשֶׁר כָּבוֹד לְךְ זוֹרֵחַ עִל הַר אֲשֶׁר כָּבוֹד לְךְ זוֹרֵחַ

As the last test of the ten given to him by G-d, he was asked

The son that was born to you by Sarah, Although your soul is intensely attached to him, Rise, offer him as a pure sacrifice

להבין את התפלה

But where is the lamb that is traditionally used for this purpose,

Are you today, forgetting your usual practice? The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar.

וְיַעֲנֶה אָבִיו בְּאֵ–ל חֵי מַחְּסֶה בִּי הוּא אֲשֶׁר יִרְאֶה לְעוֹלֶה הַשֶּׁה דַּע בָּל אֲשֶׁר יִחְפֹּץ אֶ–לֹהִים יַעֲשֶּׁה נִבְנֶה בְנִי הַיּוֹם לְפָנְיו כִּפֵּא אָז יַאֲמִיר זֶבַח וְהַזּוֹבֵח עוֹמֵר וְהַנָּעְקָר וְהַמִּוֹבֵח

Avrohom answered: An answer will come from the living G-d,

For it is G-d who will provide the lamb; Know that all that G-d wishes to do, He does; My son, let us together build a throne before G-d; Then G-d will exalt in both the sacrifice and the one bringing the sacrifice;

The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar.

דְּפְּקוּ בְּשַׁעְרֵי רַחֲמִים לְפְּתֹחַ הַבֵּן לְהִזָּבַח וְאָב לִוְבֹּחַ לְוִים לְאֵ–ל וּבְרַחֲמָיו לִבְּמֹחַ דְלְוֵי יְ–יָ יַחֲלִיפוּ כֹחַ עוֹקֵר וְהַנָּעָקֶר וְהַפִּוֹבַחַ עוֹקֵר וְהַנָּעָקָר וְהַפִּוֹבַחַ

Avrohom and Yitzchok knocked on the gates of mercy seeking to open them;

The son, ready to be sacrificed and the father, about to sacrifice;

Hoping that G-d would show mercy and trusting in His compassion;

As it is known that those who trust in G-d will have their strength renewed;

They sought to link themselves to the heritage of G-d:

The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar.

הַבִּין עֲצֵי עוֹלֶה בְּאוֹן וָחַיִּל וַיַּעֲקֹר יִצְחָק בְּעֶקְרוֹ אַיִּל יוֹם הַשְּׁלִישִׁי נְגְעוּ אֶל הֵקֶר וַיַּרָא דְּמוּת בָּבוֹד וְהוֹד וָיֶקֶר עִמַד וְהִתְּבּוֹנָן לְהִפְּשֵׁהַ עוֹמֵד וְהַנָּעְקָד וְהַפִּוֹבֵּח

Dawn came and Avrohom woke early so as to depart in the morning

With his two servants, offspring of men of untruths;

On the third day, they reached their destination. There Avrohom saw the likeness of glory, splendour and dignity.

He stood and contemplated in preparation; The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar.

> יָדְעוּ נְעָרָיוּ כִּי קְרָאָם לֵאמֹר אוֹר הַרְאִיתָם צָּץ בְּרֹאשׁ הַר הַמֹּר וַיֹּאמְרוּ לֹא נֶחֶזֶה רַק מַהְמוֹר עָנָה שְׁבוּ פֹה עַם מְשׁוּלִים לַחֲמוֹר וַאֲנִי וְהַנַּעַר לְהִשְּׁתַּמֵּחַ עוֹקֵר וְהַנָּעָלָר וְהַפִּוֹבֶּחַ

His servants knew when he called them saying Have you ever seen such light sparkling at the top of Mount Moriah;

But they said: we see nothing but desolation; Avrohom replied: Stay here, a nation likened to a donkey;

While I and my son proceed to prostrate ourselves in prayer;

The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar.

הָלְכוּ שְׁנֵיהֶם לַעֲשׁוֹת בִּמְלָּאכָה וְיַעֲנֶה יִצְּחָק לְאָבִיו כָּכָה אָבִי רְאֵה אֵשׁ וַעֲצֵי מַעֲרְכָה אַנֵּה אֲדֹנִי שֶׂה אֲשֶׁר כַּהְלָכָה הַאַתְּ בְּיוֹם זֶה דְּתְדְ שׁוֹכֵחַ עוֹקֵר וְהַנֵּעָקָר וְהַמָּוֹבֵּחַ

Both became involved in the preparations; Yitzchok then approached his father asking: Father, I see the fire and the wood for the sacrifice The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar.

וְיֶהֶמוּ בָּל מַלְאָבֵי מֶרְבָּבָה אוֹפַן וְשָּׁרָף שׁוֹאֲלִים בִּנְדָבָה מִתְחַנְּנִים לָאֵ–ל בְּעַד שַׂר צְּבָא אָבָּא תְּנָה פִּדְיוֹם וְכֹפֶּר הָבָה עוֹמֵד וְהַנָּעְכָּך וְהַמִּזְבֵּה עוֹמֵד וְהַנָּעְכָּך וְהַמִּזְבֵּה

All the angels surrounding the throne of G-d created a tumult,

The Ophan angels and the fiery angels pleaded like beggars;

Supplicating G-d on behalf of the mortal leader of G-d's army;

We beseech you; Provide a substitute, allow us to ransom Yitzchok;

Please do not allow the world to be without its moon;

The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar.

אָמַר לְאַבְרָהָם אֲדוֹן שְׁמֵים אַל תִשְּלְחָה יָד אֶל שְׁלִישׁ אוּרִים שוּבוּ לְשָׁלוֹם מַלְאֲבֵי מַחְנִים בוֹ שַּעֲרֵי רַחֲמִים אֲנִי כּּוֹתֵחַ עוֹמֵד וְהַנֶּעְקָד וְהַמִּזְבֵּה

The Master of the heavens reached out to Avrohom:

Stretch not your arm against one of the three great lights;

Angels of the two camps calm down;

This will now be a day of merit for those who will inhabit Yerushalayim;

On this day, I will open the gates of compassion; The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar.

> לְבְרִיתְךְּ שׁוֹכֵן זְבוּל וּשְׂבָעָה זְבְרָה לְעֵרָה סוֹעָרָה וּנְגוּעָה וּשְׁמַע הְּקִיעָה תּוֹקְעָה וּתְרוּעָה וּשָׁמֵר לְצִיוֹן בָּא זְמֵן הַיִשׁוּעָה

וַיְהִי מְאוֹר יוֹמֶם בְּעֵינֶם לַיִּל וַהָמוֹן דְּמָעָיו נוֹוְלִים בְּחַיִּל עַיִן בְּמַר בּוֹכָה וְלֵב שָּׁמֵחַ עוֹקֵר וִהַנֶּעָקָר וִהַמִּוֹבֵּחַ עוֹקֵר וִהַנָּעָקָר וִהַמִּוֹבֵּחַ

He prepared the wood for the burnt offering with sorrow but with strength;

He bound Yitzchok as if he were binding a ram; The light of day became night in their eyes; And the multitude of his tears were freely flowing; His eyes weeping bitterly but his heart happy in fulfilling G-d's command;

The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar.

שִּׁיחוּ לְאִפִּי כִּי שְׁשׁוֹנָהּ פָּנָה הַבֵּן אֲשֶׁר יָלְדָה לְתִשְׁעִים שָׁנָה הָיָה לְאֵשׁ וּלְמַאֲכֶלֶת מָנָה אָנָה אֲבַקֵשׁ לָהּ מְנַחֵם אָנָה עִּרְ לִי לְאֵם תִּבְכֶּה וְתִתְיַפֵּחַ עוֹקֵר וִהַנָּעִקָר וִהַמִּוֹבֵּחַ

Comfort my mother for her rejoicing has departed; The son whom she bore at ninety years Is to become a victim to a flame and a choice portion to a knife;

Where shall I find someone to comfort her; It grieves me that my mother will weep and wail; The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar.

> מִפַּאֲכֶלֶת יֶהֶמֶה מִדְבְּרִי נָא חַדְּדָה אָבִי וְאֶת מַאְסָרִי חַזֵּק וְעֵת יְקַד יְקוֹד בִּבְשְּׁרִי קח עִפְּדְּ הַנִּשְׁאָר מֵאֲפְּרִי וְאָמֹר לְשָׁרָה זֶה לְיִצְחָק בִיחַ עוֹקֵד וְהַנָּעָקֶד וִהַפִּוֹבֵּחַ

My mouth will roar from the pain of the incision; Father be sure to sharpen the knife and to bind tightly the ropes;

Bind me well and after the flames consume me Take what remains of my ashes with you And deliver them to Sarah and tell her: this is the fragrance of Yitzchok;

להבין את התפלה

the Shofar;

Say to Tzion- the time for salvation has arrived, Yinon and Eliyahu I will send; The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar. ינוֹן וְאֵלְיָה אֲנִי שׁוֹלֵחַ עוֹקֵר וְהַנָּעְקָר וְהַפִּוֹבֵּחַ

Your covenant and oath, You who dwell in the heavenly sanctuary,

Remember Your People who are full of remorse and chagrin;

Respond to the variety of sounds emanating from

Rabbi Shem Tov Gaguine, who in the mid-1900's was Av Beis Din of the Spanish and Portuguese Congregations in England, provides in his book: בתר שם מוב, that a second which begins with an identical paragraph and contains the same refrain can be found in some Sephardic מחוורים. It is a מחוורים that some attribute to the

כתר שם מוב–חלק א', דף קצו'–ואני מצאתי שהרמב"ם חבר שיר שקול המתחיל עת שערי רצון והיו הספרדים הקדמונים נוהגים לאומרו קודם תקיעת שופר, ונדפס במחזור קאטאלאן (שלוניקו).

Translation: I found that the Rambam composed a rhyming poem which begins with the words: Eis Sha'Ar Ratzon L'Hi'Paseach. Early Sephardim followed the custom of reciting it before Tekias Shofar. One example of it is found in the Machzor from Catalonia.

The פיום:

repentance;

On the day G-d calculates my sins and obligations to Him:

Because He always welcomes those who return to Him;

The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar.

משה מימי זדונים אשר בם צלל, ורחץ בימי צדך בדם חמא מגולל, בשמלת חסדך הולך שולל, מתום ומיושר עת יהי נפלל, ואם מציר אשמיו דכא ואומלל, צרי סליחה לציריו תהי שולח. עוקר והנעקד והמזבח.

Moshe Rabbenu from the time he lived among the oppressors;

Who was rescued from the waters through Your

עת שערי רצון להפתח, יום אהיה כפי לך שומח, אנא זכור נא לי ביום הוכח. עוקד והנעקד והמזבח.

אני מזכיר היום חסדי אבותי, לא–ל נורא ואיום בן מחשבותי, למצא בם פדיון ממשובותי, ואת פניו אשחר בתשובותי, יום יפקוד חמאי עם חובותי, כי לקבל שבים יד פותח. עוקד והנעקד והמזבח.

I recall today the merits of my forefathers

To the mighty and exalted Lord, focus of my
thoughts;

That I may find through them a release from my captors;

And I will illuminate G-d's presence through my

עוקד והנעקד והמזבח.

I look forward to the kindness of Your future redemption;

No other provides me strength; There is none like You;

Please only with Your justice; I am full of fear of You:

Be full of compassion towards me, I am Your servant;

May my prayer be sweet to You; I will pour it out in front of You;

As I enter the shadow of Your presence to connect with You;

The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar.

חזק והכן לב לעבדך רצונו,
והון מורה ועוזב חמאו ואונו,
וקח שיר לך יקרב מקום קרבנו,
הקריב בהיות מקדש על מכונו,
ותעלה לך לרצון תודת לשונו,
כקרבן על גבי המזבח.
עוקד והנעקד וחמזבח.

Strengthen and prepare my heart to serve You according to Your wishes;

Who is in fear of You and who is trying to abandon sin and power;

Accept the song sung for You as a substitute for a sacrifice

That would have been brought had the Beis Hamikdash continued to stand;

May You look favorably upon his thankful words;

As You would have done if it had been brought as a sacrifice upon the altar;

The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar.

sense of justice and who washed away sin through the blood of Your sacrifices;

And covered with the cloak of Your compassion he walked alone;

He was innocent and straightforward when he would pray;

He would describe his sins while being oppressed and unfortunate;

To shape forgiveness for his descendants let him be a messenger;

The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar.

ברבי חסדיך הן נסמכתי, ומרחם עליך השלכתי ואס בשרירות לבי הלכתי, לפניך נפשי הן שפכתי, ותוך בור גלותי בך תמכתי, כי אשרי אדם בך בומח. עוקד והנעקד והמזבח.

In the multitude of Your kindness I am dependent;

I have been thrown towards You to obtain Your compassion;

And if I approached You with a correct heart; Before You I pour out my soul;

And from the depth of my exile I demonstrate my reliance on You;

For happy is the man who puts his faith in You; The binder (Avrohom), the bound (Yitzchok) and the altar.

> מי מן חסד ימן לרעב חסדך, בלתך צורי ואין עוד מלבדך, נא לרק מצדק מלא פחדך, המלא רחמים ולי אני עבדך, ויערב לך שיח אשפוך נגדך, בבואי בצל רצונך, להסתפח

Rabbi Gaughin poses the question: which of the two authors of the above מישים came first and who should be given credit for the first paragraph and refrain. He admits that he did not possess enough information to answer that question.